

**Rzecznik
Finansowy**

www.rf.gov.pl

dr Bohdan Pretkiel

Warszawa, 9 lutego 2022 roku

WSA.0212.4.2022

RF/115/2022

**Pan Senator
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat RP**

ul. Wiejska 6/8
00-902 Warszawa

Stanowmy Pomni Senatowi

w odpowiedzi na pismo z 21 stycznia 2022 r., znak: BPS.DKS.KU.0401.2.2022, odnoszące się do inicjatywy ustawodawczej Komisji Ustawodawczej Senatu RP w zakresie projektu *ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (druk senacki nr 608), pragnę zauważyć, że z aprobatą odnoszę się do propozycji zamian, których celem jest wprowadzenie rozwiązań prawnych stanowiących wsparcie dla ofiar przestępstw wypadków drogowych oraz ich osób najbliższych.

Odnosząc się szczegółowo do propozycji poszczególnych zmian uprzejmie proszę o przyjęcie poniższego stanowiska Rzecznika Finansowego.

Rzecznik Finansowy
ul. Nowogrodzka 47A
00-695 Warszawa

@ biuro@rf.gov.pl
www.rf.gov.pl
f facebook.com/Rzecznik
Finansowy

Tel. 22 333 73 26
22 333 73 27
fax. 22 333 73 29

1. Zmiana brzmienia art. 14 ust. 2 ustawy *o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych* (Dz. U. z 2021 r. poz. 854) (dalej: ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych).

Rzecznik Finansowy popiera kierunkowo cel jaki przyświeca projektowanej regulacji, niemniej ponownego rozważania wymaga, czy proponowana zmiana w brzmieniu ujętym w przedłożonym projekcie w istocie wpłynie realnie na poprawę sytuacji poszkodowanych. Z doświadczeń Rzecznika wynika bowiem, że terminowość nie stanowi już najważniejszego problemu w procesie likwidacji szkód. Przyczynił się do tego m.in. obowiązujący od 11 czerwca 2007 r. dodany w art. 14 ust. 13a, który przewiduje obowiązek nakładania przez organ nadzoru na zakłady ubezpieczeń sankcji za nieterminową likwidację szkody.

Jak wynika z praktyki, zakłady ubezpieczeń, w sytuacji, gdy w związku z odpowiedzialnością za zdarzenie toczy się postępowanie cywilne lub karne, zamiast powstrzymać się z zamknięciem likwidacji szkody, często kończą postępowania likwidacyjne odmawiając wypłaty odszkodowania lub wypłacają je w kwocie bezspornej. Obecnie zasadniczym problemem w likwidacji szkód są zaniżone świadczenia odszkodowawcze. Zakłady ubezpieczeń dążą raczej do jak najszybszego zamknięcia postępowania.

Należy zaznaczyć, że w obecnym stanie prawnym fakt prowadzenia postępowania karnego lub cywilnego nie oznacza, niejako automatycznego, uprawnienia do wydłużenia postępowania likwidacyjnego. Termin wymagalności świadczenia odszkodowawczego w przypadku odpowiedzialności gwarancyjnej ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych (termin do wypłaty odszkodowania) jest określony w art. 14 ust. 1 i 2 ustawy *o ubezpieczeniach obowiązkowych*. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy *o ubezpieczeniach obowiązkowych* zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni, licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie.

W świetle zaś ust. 2 art. 14 ustawy *o ubezpieczeniach obowiązkowych*, w przypadku gdyby wyjaśnienie, w terminie 30 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie, okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, nie później jednak niż w terminie 90 dni od dnia złożenia zawiadomienia o szkodzie,

chyba że ustalenie odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń albo wysokości odszkodowania zależy od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego.

Z zestawienia powyższych przepisów wynika więc, że zasadniczym terminem do ustalenia przez ubezpieczyciela odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem pojazdu mechanicznego i wypłaty odszkodowania jest termin 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie. Termin, o którym mowa w art. 14 ust. 2 ustawy *o ubezpieczeniach obowiązkowych*, jest odstępstwem od zasady i może być brany pod uwagę tylko wówczas, gdy ubezpieczyciel przy zachowaniu należytej staranności obiektywnie nie jest w stanie w ciągu 30 dni wyjaśniać podstaw swojej odpowiedzialności lub wysokości odszkodowania.

Uznanie odpowiedzialności i wypłata odszkodowania w terminie przekraczającym 90 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie, może nastąpić tylko wówczas, gdy ustalenie odpowiedzialności lub wysokości odszkodowania zależą wyłącznie od toczącego się postępowania karnego lub cywilnego. Innymi słowy możliwość skorzystania przez ubezpieczyciela z dyspozycji art. 14 ust. 2 *in fine* zdania pierwszego ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych możliwa jest tylko wtedy, gdy podjęte przez ubezpieczyciela z należytą starannością czynności likwidacyjne, a także posiadane i wykorzystane przez niego wszystkie możliwe instrumenty, nie pozwoliły na stwierdzenie istnienia lub nieistnienia odpowiedzialności, którą to wobec szerszej dostępności do środków dowodowych w trakcie postępowania sądowego, ustalić może sąd powszechny.

Kwestia należytego przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego przez ubezpieczyciela powinna być oceniana przez porównanie jakie czynności podjął, a jakie mógł i powinien podjąć jako profesjonalista. Sam fakt wszczęcia postępowania, czy też zaprzeczanie istnieniu odpowiedzialności przez sprawcę szkody nie stanowią okoliczności uzasadniających powstrzymanie się z likwidacją do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego lub cywilnego.

Ciężar udowodnienia, że świadczenie odszkodowawcze mogło być spełnione wyłącznie po prawomocnym zakończeniu się postępowania karnego lub cywilnego, obciąża ubezpieczyciela. Skorzystanie z możliwości wydłużenia terminu musi wynikać z obiektywnego wykazania przez ubezpieczyciela, iż bez rozstrzygnięcia w postępowaniu karnym lub cywilnym, nie jest możliwe ustalenie i przyjęcie odpowiedzialności.

Obowiązująca regulacja w żadnym wypadku nie pozwala zakładowi ubezpieczeń na wstrzymanie zakończenia likwidacji szkody do czasu zakończenia postępowania w sprawie o wykroczenie. Wszczęcie postępowania w sprawach o wykroczenie, zgromadzone dowody i poczynione ustalenia mogą w pewnych sytuacjach uzasadniać wydłużenie terminu wymagalności do 14 dni od dnia otrzymania informacji lub dokumentów z tego postępowania, pozwalającego na ostateczne przyjęcie odpowiedzialności lub odmowę jej uznania, ale nie później niż w terminie 90 dni od dnia otrzymania przez ubezpieczyciela zawiadomienia o szkodzie.

Rzecznik Finansowy pragnie zwrócić uwagę, że większość kolizji drogowych nie wywołuje komplikacji w precyzyjnym określeniu przyczyn tej kolizji, jej przebiegu i osoby odpowiedzialnej za jej spowodowanie, jednak zdarzają się sytuacje, w których takie problemy występują.

Co więcej, w kontekście projektowanej zmiany zapisu art. 14 ust. 2 zdania pierwszego ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Rzecznik Finansowy pragnie zauważyć, że konieczność spełnienia świadczenia niezależnie od możliwości samodzielnego ustalenia odpowiedzialności przez zakład ubezpieczeń, może wpłynąć również na sposób kalkulowania składek, choć tą okoliczność Rzecznik w tym miejscu jedynie sygnalizuje wskazując, że sama wysokość składek jest pochodną zbyt wielu czynników aktuarialnych by w tym miejscu móc choćby estymować, jaki mógłby być wpływ proponowanej zmiany legislacyjnej na koszty ubezpieczenia.

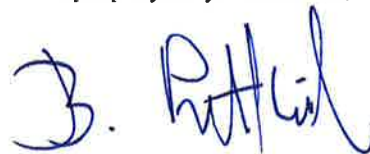
2. Odnosząc się do proponowanej zmiany ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. *o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (Dz. U. z 2021 r. poz. 2257), Rzecznik popiera przedłożoną zmianę i jednocześnie pragnie zasygnalizować, że zaproponowane przepisy art. 444, 445 i 446 k.c. nie wyczerpują wszystkich podstaw prawnych roszczeń, z jakimi mogą występować do sądu osoby poszkodowane na skutek przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji. Roszczenia związane z bardzo poważnymi następstwami wypadków komunikacyjnych mogą być formułowane również choćby na podstawie art. 446² k.c., czy 447 k.c.

W szczególności warto zaakcentować, że art. 446² k.c. stanowi podstawę do zasądzenia zadośćuczynienia za krzywdę wyrządzoną naruszeniem więzi rodzinnej spowodowanym ciężkim i trwałym uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia najbliższego członka rodziny, a więc dotyczy poszkodowanych znajdujących się w szczególnie ciężkim stanie i ich najbliższych, którzy w związku ze zdarzeniem powodującym uszczerbek na zdrowiu, również pozostają w trudnym położeniu, skutkującym często traumą.

3. Odnosząc się do proponowanej zmiany w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. *o podatku dochodowym od osób fizycznych* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128, 1163, 1243, 1551, 1574 i 1834) mając na uwadze to, że głównym celem proponowanych zmian jest zrównanie kwalifikacji podatkowej odsetek z kwalifikacją kwoty głównej odszkodowania z uwagi na pełnienie przez obydwa rodzaje przysporzenia takiej samej funkcji kompensacyjnej dostrzegając jednocześnie, że propozycja odnosi się także pośrednio do zagadnienia retrospektywności przepisu art. 21 ust. 1 pkt 95b ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. *o podatku dochodowym od osób fizycznych*, pragnę wyrazić poparcie dla przyjętego przez Senat RP celu regulacyjnego. Zastrzegam jednak, że samo brzmienie propozycji może wywołać pewne wątpliwości co do tego, czy w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości realizuje on w pełni przyjęte przez Senat RP założenie, że przepis będzie miał szersze zastosowanie niż aktualnie obowiązujący od 1 stycznia 2022 art. 21 ust. 1 pkt 95b. .

Rzecznik Finansowy uprzejmie prosi o przyjęcie oraz rozważenie przedstawionego stanowiska i deklaruje pomoc w pracach nad projektem ustawy.

Łączę wyrazy szacunku,

dr Bohdan Pretkiel

Rzecznik Finansowy